

KLASA: UP/I-344-01/18-03/04

URBROJ: 376-05-1-19-12

Zagreb, 19. lipnja 2019.

Na temelju članka 12. stavka 1. točke 3. i članka 52. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14 i 72/17), u postupku analize tržišta veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište, Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti na sjednici održanoj 19. lipnja 2019. donosi

ODLUKU

- I. Utvrđuje se da je mjerodavno tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište, podložno prethodnoj regulaciji.
- II. Trgovačko društvo Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21, određuje se operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište.
- III. Društvu iz točke II. izreke određuju se sljedeće regulatorne obveze: obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, obveza nediskriminacije, obveza transparentnosti uz obvezu objave standardne ponude, obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva te obveza računovodstvenog razdvajanja. Regulatorna obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva se na odgovarajući način primjenjuje i na ISKON INTERNET d.d., Garićgradska 18, Zagreb i OT-OPTIMA TELEKOM d.d., Bani 75/a, Zagreb, kao društva koja su pod kontrolom Hrvatskog Telekom d.d.
- IV. Način, uvjeti i rokovi provođenja regulatornih obveza iz točke III. izreke propisani su dokumentom Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti „*Tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište*“ koji je u cijelosti sastavni dio ove odluke, a trgovačko društvo iz točke II. izreke kao i društva pod njegovom kontrolom iz točke III. izreke obvezni su u potpunosti izvršavati određene im regulatorne obveze.
- V. Ukidaju se regulatorne obveze određene odlukom o analizi tržišta veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište (KLASA: UP/I-344-01/15-03/01, URBROJ: 376-11-15-20 od 9. srpnja 2015.).
- VI. Ukida se privremeno rješenje Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (KLASA: UP/I-344-01/18-03/06, URBROJ: 376-11-18-1 od 10. listopada 2018.).

Obrazloženje

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) pokrenula je, u skladu s člankom 53. stavkom 1. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14 i 72/17, dalje: ZEK) postupak utvrđivanja mjerodavnog tržišta veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište, budući da su od zadnje analize ovog tržišta prošle tri godine.

Vijeće HAKOM-a je 14. prosinca 2019. donijelo prijedlog odluke o kojem je od 14. prosinca 2018. do 5. veljače 2019. sukladno članku 22. ZEK-a proveden postupak javne rasprave, a tijekom koje su komentare dostavili: HT, Iskon, Optima i A1 Hrvatska d.o.o. Odgovori HAKOM-a na komentare operatora sadržani su u dokumentu *Tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište* (dalje: Dokument).

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN) je 31. siječnja 2019. dostavila HAKOM-u mišljenje koje je isti zatražio sukladno članku 54. stavku 5. ZEK-a u odnosu na prijedlog odluke koji je bio predmetom javne rasprave. U svom mišljenju AZTN je istaknuo da nema primjedbi na zaključke HAKOM-a koji se odnose na određivanje mjerodavnog tržišta i procjenu postojanja značajne tržišne snage operatora.

Sukladno članku 23. ZEK-a, prijedlog odluke je 10. svibnja 2019. dostavljen Europskoj komisiji (dalje: Komisija) na daljnje odgovarajuće postupanje, koja je zatražila dodatna pojašnjenja. Nakon provedenog postupka, HAKOM je 11. lipnja 2019. zaprimio odluku Komisije u skladu s člankom 7. stavkom 3. Okvirne direktive 2002/21/EZ u kojoj je Komisija dala primjedbe na dostavljen prijedlog odluke i pripadajući Dokument. Primjedbe Komisije su navedene niže u tekstu obrazloženja.

Zaključci HAKOM-a u postupku analize ovog mjerodavnog tržišta dani su u nastavku.

U provedbi postupka analize tržišta, HAKOM je sukladno članku 53. stavku 1. ZEK-a u svezi s člankom 52. stavkom 6. ZEK-a osobito vodio računa o primjeni mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj (*ex ante*) regulaciji (dalje: Preporuka EK) i mjerodavnim Smjericama Europske komisije za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage na temelju regulatornog okvira EU-a za elektroničke komunikacijske mreže i usluge. S obzirom da se ovo mjerodavno tržište, prema Preporuci EK, nalazi na popisu tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, HAKOM je, uzevši u obzir stanje na domaćem tržištu elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga odlučio kao u točki I. izreke ove odluke.

U postupku određivanja mjerodavnog tržišta, HAKOM je, sukladno članku 54. stavku 3. ZEK-a, odredio dimenziju usluga i zemljopisnu dimenziju mjerodavnog tržišta. Temeljem provedene analize, HAKOM je zaključio da mjerodavno tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište obuhvaća sljedeće usluge:

- bitstream uslugu koja podrazumijeva sljedeće točke preuzimanja prometa:
 - točka pristupa na IP razini,
 - točka pristupa na Ethernet razini,
 - točka pristupa na DSLAM-u/OLT-u te
- uslugu širokopojasnog pristupa koju Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) pruža za vlastite potrebe,

neovisno o tome radi li se o pristupnoj tehnologiji na temelju bakrene parice, na temelju hibridnog rješenja koje podrazumijeva i bakrenu paricu i svjetlovodnu nit ili na temelju svjetlovodne niti.

Nadalje, HAKOM je odredio da je mjerodavno tržište u zemljopisnoj dimenziji nacionalni teritorij Republike Hrvatske.

Nakon što je odredio mjerodavno tržište, HAKOM je, na temelju određenih mjerila iz članka 55. stavka 3. ZEK-a, odredio HT operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište.

Nastavno na navedeno, na temelju prepreka razvoju tržišnog natjecanja koje se mogu pojaviti na mjerodavnom tržištu, HAKOM je HT-u odredio sljedeće regulatorne obveze:

- obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže (članak 61. ZEK-a),
- obveza nediskriminacije (članak 59. ZEK-a),
- obveza transparentnosti uz obvezu objave standardne ponude (članak 58. ZEK-a),
- obvezu nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva (članak 62. ZEK-a) i
- obvezu računovodstvenog razdvajanja (članak 60. ZEK-a).

HAKOM je odredio da se regulatorna obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva na odgovarajući način primjenjuje i na ISKON INTERNET d.d. (dalje: Iskon) i OT-OPTIMA TELEKOM d.d. (dalje: Optima) kao društva pod kontrolom HT-a. Naime, HAKOM smatra da obveza troškovne usmjerenosti cijena za bitstream uslugu ne može spriječiti HT da sam, ili putem svojih povezanih društava Iskona i Optime narušava tržišno natjecanje na pripadajućoj maloprodajnoj razini istiskivanjem marže. Stoga je HAKOM u okviru obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva, odredio HT-u i društvima pod njegovom kontrolom obvezu provođenja testa istiskivanja marže.

Trgovačka društva iz točke II. i III. izreke ove odluke obvezna su izvršavati sve regulatorne obveze na način, pod uvjetima i u rokovima kako je to propisano u dokumentu „*Tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište*“ (dalje: Dokument) koji je u cijelosti sastavni dio ove odluke. Slijedom navedenog, HAKOM je odlučio kao u točki IV. izreke ove odluke.

Regulatorne obveze koje su HT-u i društvima pod njegovom kontrolom određene odlukom o analizi tržišta veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište (KLASA: UP/I-344-01/15-03/01, URBROJ: 376-11-15-20 od 9. srpnja 2015.) se ukidaju, pa je slijedom toga odlučeno kao u točki V. izreke ove odluke.

Nadalje, budući da je okončan postupak analize tržišta veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište i postupak analize tržišta veleprodajnog lokalnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji, sukladno članku 100. stavku 3. Zakona o općem upravnom postupku (NN br. 47/09) odlučeno je kao u točki VI. izreke ove odluke.

Komisija je imala dvije primjedbe na prijedlog odluke, i to u odnosu na hibridni pristup kao dodatnu regulatornu obvezu za regulirani pristup na tržištu 3b te u odnosu na najvišu razinu cijena za pristupne proizvode pristupnih mreža sljedeće generacije (NGA).

Vezano uz regulatorne obveze koje su HT-u određene za uslugu hibridnog pristupa, Komisija je imala sljedeću primjedbu cit: „*Imajući osobito na umu visoku i rastuću potražnju za takvim proizvodom, trenutni visoki udio HT-a na maloprodajnom tržištu xDSL-a i razmjernu slabost drugih konkurenata koji se temelje na pristupu, Komisija u ovoj fazi ne osporava potrebu koju je utvrdio HAKOM da uvede takvu pomoćnu regulatornu obvezu. Komisija poziva HAKOM da pomno prati tržišna kretanja, posebno s obzirom na tehnološki razvoj koji bi mogao omogućiti repliciranje HT-ova hibridnog pristupa po komercijalnim uvjetima.*“ HAKOM je uzeo u obzir ovu primjedbu Komisije te je u tom smislu nadopunio Dokument u okviru obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže (str. 58).

U odnosu na najvišu razinu cijena za NGA proizvode kako je definirano obvezom nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva, Komisija je imala sljedeću primjedbu: „*...imajući na umu i dalje ograničeni udio HT-ove mreže FTTH i to da su veleprodajne regulirane cijene nacionalne, Komisija smatra da postoji opasnost da se lokalna promocija FTTH smanji zbog nacionalnog smanjenja veleprodajnih naknada za FTTC, koje se ipak izračunavaju na temelju modela troška BULRIC. Komisija stoga preporučuje HAKOM-u da, u okviru konačne mjere, obvezno razmjerno smanjenje cijene ostalih NGA veleprodajnih cijena izričito ograniči na područje u kojem se odvija promocija FTTH-a, čime će se održati cjenovni penetracijski poticaj za nove mreže FTTH, a istodobno će se izbjeći neloyalne cijene u odnosu na konkurente koji u istom području imaju u najmu pristup NGA brzine (≥ 30 Mbit/s) putem FTTC/bakrene mreže.*“

HAKOM je uzeo na znanje primjedbu Komisije, međutim, s obzirom da u Republici Hrvatskoj u pravilu nema područja preklapanja HT-ove FTTH mreže i FTTC/bakrene mreže (≥ 30 Mbit/s), primjena obveznog razmjernog smanjenja cijena za sve NGA proizvode kako je to definirao HAKOM u praksi ne bi mogla biti provedena. Stoga je HAKOM detaljnije Dokumentu, u okviru obveze nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva (str. 76), obrazložio opravdanost predloženog pristupa.

Slijedom svega navedenoga, HAKOM je temeljem članka 12. stavka 1. točke 3. i članaka 52.-56., i 58.-62. ZEK-a odlučio kao u izreci.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od primitka odluke.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Tonko Obuljen

Dostaviti:

1. Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21 - UP – osobna dostava
2. ISKON Internet d.d., Zagreb, Garićgradska 18 -UP – osobna dostava
3. OT-OPTIMA TELEKOM d.d., Zagreb, Bani 75/a - UP – osobna dostava
4. A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1 - UP – osobna dostava
5. U spis